

هفت گام ساده تغییر کتابخانه‌ها در محیط‌های آموزشی

ویراسته و کولبرن هارلند

ترجمه جمعی از کتابداران کتابخانه مرکزی
و مرکز اسناد دانشگاه شهید بهشتی

زیر نظر

دکتر بهروز درّی

۱۳۹۲

هفت گام ساده تغییر کتابخانه‌ها در محیط‌های آموزشی

پاملا کولبرن هارلند

The Learning Commons : Seven Simple Steps to Transform Your Library / Pamela Colburn Harland / USA Limited, 2011

ترجمه مریم انصاری، سوگل بینش‌پور، پروانه پوریانی‌جوان، فاطمه جمالی، نازنین حقیقی،
آرزو خوش‌دلی، پنهان رحمانی، سمیه سلیمانی، مهسا فردحسینی، زهرا نصیرپور،
پرستو نقدی، معصومه نیک‌نیا، لیلا یاری

زیرنظر: دکتر بهروز درّی

ویراسته فاطمه جهانگیری

حروفچین: فریبا باباخانی

طراح جلد: آرمان خرمک

ناظر چاپ: صفر ممیزاد

تاب اول: ۱۳۹۲

تأثیرگذاران: ۱۰۰۰

قیمت: ۶۰۰۰ تومان

ناشر: مرکز چاپ و انتشارات دانشگاه شهید بهشتی

کلیه حقوق نا پنج سال برای دانشگاه شهید بهشتی محفوظ است

Harland, Pamela Colburn

هارلند، پاملا کولبرن

هفت گام ساده تغییر کتابخانه‌ها در محیط‌های آموزشی / پاملا کولبرن هارلند: زیر نظر بهروز درّی، ترجمه جمعی از
کتابداران کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد دانشگاه شهید بهشتی - بهشتی، مرکز چاپ و

انتشارات، ۱۳۹۲

شماره، ۱۲۸، ص: مصور، جدول - (انتشارات دانشگاه شهید بهشتی، ۵۱۶)

The Learning Commons : Seven Simple Steps to Transform

عنوان اصلی

Your Library

ISBN 9644423592

۱. کتابخانه‌های مدارس - ایالات متحده، ۲. کتابخانه‌های دبیرستانی - ایالات متحده، ۳. کتابخانه‌ها - راجعاً

الف. درّی، بهروز، ناظر جمعی از کتابداران کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد دانشگاه شهید بهشتی، مترجم: دانشگاه شهید بهشتی، مرکز چاپ و انتشارات، ج. عنوان

۱۳۹۲ ۷ ۵ ۸ ۶۷۵ Z

۲۷

۵ ۲۱۲ ۵

۱۳۹۲

کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد دانشگاه شهید بهشتی

کد ناشر ۱۰۰۱۷۳۴

www.sbu.ac.ir

unipress@mail.sbu.ac.ir

فهرست مطالب

پیشگفتار.....	نه
مقدمه مؤلف.....	سیزده
گام اول: کاربر محوری.....	۱
پرستش‌هایی از خود.....	۱
مدل پلیموث.....	۴
طراحی مجدد کتابخانه مجازی.....	۱۴
فهرست کارهای شما.....	۱۸
گام دوم: انعطاف‌پذیری.....	۱۹
مدل پلیموث.....	۲۱
انعطاف‌پذیری مجازی.....	۲۳
وب‌سایت مدل پلیموث.....	۲۴
خط‌مشی‌ها.....	۲۶
خط‌مشی‌های امانت مدل پلیموث.....	۲۸
انعطاف‌پذیری شخصی.....	۲۹
فهرست کارهای شما.....	۳۰

۳۱	گام سوم: سؤال‌های تکراری
۳۱	مدل پلیموت
۳۸	سبدهای دیجیتالی
۴۱	آموزش پیشگیرانه
۴۲	فهرست کارهای شما
۴۳	گام چهارم: منابع مشترک
۴۷	پرسش‌هایی از خودتان
۴۷	شبکه‌های یادگیری شخصی
۴۸	مدل پلیموت
۴۹	زمان پشت
۵۲	منابع موجود در همه
۵۳	فهرست کارهای شما
۵۵	گام پنجم: منابع را از سر بردارید
۵۵	موانع فیزیکی
۵۷	موانع عاطفی
۵۸	کار با کادر آموزشی
۶۰	موانع مجازی
۶۱	نکته‌ای برای عرضه‌کنندگان پایگاه‌های اطلاعاتی و ارائه‌دهندگان منابع الکترونیکی
۶۲	مدل پلیموت
۶۴	شخصی‌سازی منابع اطلاعاتی
۶۶	فهرست کارهای شما
۶۷	گام ششم: به کاربران اعتماد کنید
۶۸	اعتماد در فضای مجازی
۷۱	فضای آموزشی کتابخوان الکترونیکی (KINDLE)
۷۶	مشکلات کتابخوان‌های الکترونیکی
۷۷	شبکه‌های اجتماعی
۷۸	فهرست کارهایی که باید انجام دهید

۷۹	گام هفتم: تبلیغات
۸۳	مدل پلیموث
۸۵	گزارش‌های ماهانه
۸۸	تبلیغات آنلاین
۸۹	فهرست کارهایی که باید انجام دهید
۸۹	مجموعه
۹۰	چالش‌ها
۹۲	مطالب نهایی
۹۵	پیوست الف
۱۰۹	پیوست ب
۱۱۵	پیوست ج
۱۱۹	پیوست د
۱۲۳	واژه‌نامه فارسی به انگلیسی
۱۲۵	واژه‌نامه انگلیسی به فارسی
۱۲۷	نمایه

سر رشته اهمیت پایگاه اطلاع رسانی علمی و توسعه مدیریت دانش را باید در انقلاب تکنولوژیک اطلاعات جستجو کرد. بزرگی ارزش انقلاب تکنولوژیک کنونی نه محدودیت دانش و اطلاعات، بلکه کاربرد این دانش و اطلاعات در تولید دانش "وسایل برداشش - انتقال اطلاعات" یک چرخه بازخورد میان نوآوری و کاربردهای نوآوری است. چند دهه گذشته سه مرحله متمایز پشت سر گذاشته شده است: اتوماسیون کاربرها، آزمایش کاربرها، صورت بندی مجدد کاربرها. در دو مرحله نخست، نوآوری تکنولوژیک با یادگیری از طریق کاربرد پیشرفت کرد. در مرحله سوم، کاربران تکنولوژی را از طریق پدید آوردن آن فراگرفتند و در پایان به صورت های مجدد شبکه ها رسیدند و به کاربرهای جدید دست یافتند. تکنولوژی جدید اطلاعات صرفه بزاری برای کارکرد نیستند، بلکه فرایندهایی هستند که باید گسترش یابند.

از جمله درس هایی که می توان از دو انقلاب صنعتی (اولی در اوایل قرن هجدهم با ورود تکنولوژی جدید ماشین بخار و ماشین نخ رسی و دومی در صد سال بعد اختراع برق، موتورهای درون سوز، صفت شیء با مبنای علمی، ریخته گری کارآمد فولاد و آغاز تکنولوژی ارتباطی به همراه گسترش تلگراف و اختراع تلفن) آموخت پیوستگی اساسی و برخی تفاوت بنیادین در اهمیت تعیین کننده دانش علمی در حفظ و هدایت توسعه تکنولوژی پس از ۱۸۵۰ میلادی است. در واقع پیشرفت های تکنولوژیک به صورت دست جمعی رخ دادند و هریک با دیگری ارتباط قابل داشت و به طور فزاینده ای یکدیگر را تقویت می کردند. شرایط تعیین کننده چنین مجموعه ای هرگز نباشد، درس اصلی که باید گرفت این است که نوآوری تکنولوژیک منفک از سایر امور رخ نمی دهد. این نوآوری نشان دهنده سطح معینی از دانش، محیط نهادی و صنعتی خاص، سطح معینی از دسترسی به مهارت ها برای توصیف مشکلات فنی و حل آنها، طرز تفکری اقتصادی برای مقرون

به صرفه کردن این کاربردها و نیز شبکه‌ای از تولیدکنندگان و کاربران است که می‌توانند تجربه‌های خود را به نحوی فزاینده منتقل کنند و از طریق استفاده و پدید آوردن یاد بگیرند: نخبگان از طریق پدید آوردن یاد می‌گیرند و به این ترتیب کاربرهای تکنولوژی را تغییر می‌دهند، در حالی که اکثر مردم از طریق استفاده یاد می‌گیرند و به این ترتیب کاربرهای تکنولوژی را تغییر می‌دهند. به‌طور کلی هر چه، رابطه میان پایگاه‌های نوآوری، تولید و کاربرد تکنولوژی‌های جدید نزدیک‌تر باشد، دگرگونی جوامع سریع‌تر و واکنش مثبت از جانب شرایط اجتماعی نسبت به شرایط عمومی برای نوآوری‌های دیگر بیشتر خواهد بود.

در مجموع این دو انقلاب صنعتی با کار بر فرایندی که کانون همه فرایندها بود یعنی نیروی لازم برای تولید، توزیع و انتقال در سرتاسر سیستم اقتصادی گسترش یافت و در تمام تاروپود اجتماعی رخنه کرد. مایع انرژی، قابل دسترس و متحرک باعث تقویت و افزایش نیروی بدن انسان شد. مبنای مایع برای استمرار تاریخی حرکتی مشابه به سوی گسترش ذهن انسان پدید آورد.

یکی دیگر از انقلاب صنعتی، فناوری اطلاعات است که حایز رویکرد پارادایمی است. مفهوم الگوی پارادایم تکنولوژی که به کارلوتا پرز (Carlota Perez)، کریستوفر فریمان و جیوانی دوسی (Giovanni Dosi, Christopher Freeman) با اقتباس از تحلیل انقلاب‌های علمی توسط کوهن بسط دادند، به دلیل تعاملش با اقتصاد به شکلی شکل‌گیری جوهر تحول تکنولوژیک کنونی کمک می‌کند. اولین ویژگی پارادایم پدید آمده است که اطلاعات ماده خام آن است، این فناوری‌ها بر اساس اطلاعات عمل می‌کنند، بر خلاف انقلاب‌های تکنولوژیک پیشین که در آنها تنها اطلاعات بر مبنای تکنولوژی عمل می‌کرد. دومین ویژگی به تغییر بودن تأثیرات فناوری جدید اشاره دارد. از آنجا که اطلاعات بخش لایتفک تمامی فعالیت‌های بشری است، همه فرایندهای حیات فردی و جمعی ما مستقیماً توسط رسانه فناوری جدید شکل داده می‌شوند.

سومین ویژگی به منطق شبکه‌سازی هر سیستم روانی دارد که از این تکنولوژی‌های جدید اطلاعات استفاده می‌کنند. به نظر می‌رسد که ریخت‌شناسی این شبکه با پیچیدگی فزاینده تعامل و اندرکنش و الگوهای غیرقابل پیش‌بینی توسعه‌نشینی با قدرت خلقت چنین تعاملی سازگاری تمام دارد. این پیکربندی توپولوژیک یعنی شبکه، اکنون می‌تواند با استفاده از تکنولوژی‌های این اطلاعات که به تازگی در دسترس قرار گرفته، در همه انواع فرایندها سازمان‌ها تحقق عینی یابد.

ویژگی چهارم، که به ویژگی شبکه‌سازی مربوط می‌شود هر چند کاملاً از آن مستثنا است عبارتست از آن است که پارادایم فناوری اطلاعات به انعطاف‌پذیری متکی است. نه تنها فرایندها بر مبنای پذیر هستند، بلکه سازمان‌ها و نهادها را نیز می‌توان با آرایش مجدد اجزای آنها، اصلاح و حتی به‌طور اساسی تغییر داد.

ویژگی پنجم این انقلاب تکنولوژی همگرایی فراینده فناوری‌های خاص در درون یک سیستم بسیار منسجم است که در آن مسیرهای فناوری قدیمی و جداگانه غیرقابل تشخیص می‌شوند. از این‌رو میکروالکترونیک، مخابرات، الکترونیک فوری، و کامپیوتر اکنون همگی در سیستم‌های اطلاعاتی جا گرفته‌اند.

با این اوصاف پارادایم فناوری اطلاعات نه به جهت فروپستگی خود به عنوان یک سیستم، بلکه به جهت گشودگی به عنوان شبکه‌ای چندوجهی حرکت می‌کند. این الگو نیرومند است و عینی، پس خود را تحمیل می‌کند، اما در توسعه تاریخی خود باز انطباق‌پذیر است. جامعیت، پیچیدگی، شبکه‌سازی کیفیات اصلی تعیین‌کننده آن هستند.^۱

اشارات فوق‌بازار فناوری اطلاعات و راهکارهای توسعه آن در نهادها و جوامع اطلاعاتی است. نشر و توسعه دانش نیازمند سازوکارهای مناسب و نهاد و توسعه علم و دانش است.

دانشگاه، مراکز آموزش عالی و مراکز آموزش در جوامع دانشی و اطلاعاتی در زمره پایگاه‌های توسعه و نشر دانش و علم قرار دارند، تشکیل و توسعه نهادهای علمی در گروه توسعه سامانه‌های گردش اطلاعات و نشر دانش است، مراکز اطلاع‌رسانی علمی و کتابخانه‌های تخصصی این نقش را در نهادهای علمی و آموزشی ایفا می‌کنند. بدیهی است افزایش دانش و مهارت تخصصی زمینه‌ساز اصلی و اساسی توسعه دانش به حساب می‌آید.

کتاب "هفت گام ساده تغییر کتابخانه‌ها در محیط‌های آموزشی" حاصل تأمل و تدبیر تعدادی از کارشناسان و متخصصان حوزه کتابخانه مرکزی و مراکز استان دانشگاه شهید بهشتی است که با توجه به محتوای آن برگزیده و به فارسی برگردانده شده است.

بنابر گفته مؤلف "امروزه به فضاهای انعطاف‌پذیر، به‌گزینی مناسب تجهیزات مناسب، فناوری روز، خدمات گروهی و کارکنان آموزش دیده نیاز داریم، بجایی که بتوانیم فراگیران را راهنمایی کنیم تا به پژوهشگران و یادگیرندگانی باهوش برای آینده تربیت شوند و فضایی ایجاد کنیم که کارهای جمعی و تعاملات اجتماعی را در همه کاربرانمان پرورش دهد."

کتاب در قالب هفت گام از هفت فصل با عناوین کاربرمحوری، انعطاف‌پذیری، سؤال‌های تکراری، منابع مشترک، رفع موانع، اعتماد به کاربران، تبلیغات تشکیل شده است. زیرمجموعه عناوین فوق‌کنابداران و متخصصان عرضه کتاب را در محیط‌های آموزشی و مدارس از چگونگی کار کتابداری در فضای اطلاع‌رسانی علمی و فناوریانه آگاه خواهد کرد.

کتاب با توجه به اشراف مترجمان به فرایند کار اطلاع‌رسانی در قالب‌های نو و بروز محیط‌های

۱. کاستنلر، مانوئل، عصر اطلاعات، اقتصاد، جامعه و فرهنگ، ظهور جامعه شبکه‌ای (جلد اول)، ترجمه احمد علی‌قیلیان و افشین خاکباز، ج ۲، تهران، انتشارات طرح روز، ۱۳۸۰.

فناورانه به زبان ساده ترجمه شده و قابلیت فراگیری را برای علاقه‌مندان موضوع به نحو مناسب و مؤثر ایجاد خواهد کرد. گرچه استفاده از واژگان به زبان اصلی در متن محسوس است، لیکن سعی شده است تا حد ممکن، با وجود ترجمه فارسی مورد تأیید فرهنگستان زبان و ادبیات فارسی در استفاده از واژگان لاتین اجتناب گردد.

از تمرکز خوانندگان و علاقه‌مندان به موضوع در خصوص برگردان عبارات و واژگان از متن اصلی جهت بهبود و اصلاح متن استقبال می‌شود. رعایت امانت در برگردان متن و استفاده از تصاویر اصلی، حفظ حقوق مؤلف در چارچوب تنظیم شده برای ارائه مطالب تلقی می‌شوند.

دکتر بهروز درّی

۱۳۹۲